

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

УКРАЇНЬСКА
ГЕЛЬСІНСЬКА
СПІЛКА З ПРАВ
ЛЮДИНИ

ОГЛЯД

ЗАДОКУМЕНТОВАНИХ ВОЄННИХ ЗЛОЧИНІВ ЗА ЖОВТЕНЬ 2023

Київ 2023

Огляд задокументованих воєнних злочинів за жовтень 2023

Матеріал підготовлено за підтримки Агентства США з міжнародного розвитку (USAID) в рамках Програми «Права людини в дії», яка впроваджується УГСПЛ.

Погляди та інтерпретації, представлені у цій публікації, не обов'язково відображають погляди USAID, Уряду США. Відповідальність за вміст публікації несуть виключно автори та УГСПЛ.

У світі USAID є однією з провідних установ у сфері розвитку, яка виконує роль каталізатора цих процесів та допомагає досягати позитивних результатів. Діяльність USAID є проявом доброчинності американського народу, а також підтримує просування країн-отримувачів допомоги до самостійності та стійкості та сприяє забезпеченню національної безпеки та економічного добробуту США. Партнерські стосунки з Україною USAID підтримує з 1992 року; за цей час, загальна вартість допомоги, наданої Україні з боку Агентства, склала понад 3 млрд. доларів США. До поточних стратегічних пріоритетів діяльності USAID в Україні належать зміцнення демократії та механізмів досконалого врядування, сприяння економічному розвитку та енергетичній безпеці, вдосконалення систем охорони здоров'я та пом'якшення наслідків конфлікту у східних регіонах. Для того, щоб отримати додаткову інформацію про діяльність USAID, просимо Вас звертатися до Відділу зв'язків з громадськістю Місії USAID в Україні за тел. (+38 044) 521-57-53. Також пропонуємо завітати на наш вебсайт: <http://www.usaid.gov/ukraine>, або на сторінку у Фейсбук: <https://www.facebook.com/USAIDUkraine>.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
1. ІНФОРМАЦІЯ ПРО ЖЕРТВИ СЕРЕД ЦИВІЛЬНОГО НАСЕЛЕННЯ	7
1.1. Інформація про загиблих та поранених серед цивільного населення	8
1.2. Інформація про зникнення людей, незаконне позбавлення волі та привласнення майна цивільних осіб/цивільних об'єктів.....	11
2. ІНФОРМАЦІЯ ПРО ЖИТЛОВІ БУДИНКИ ТА ЦИВІЛЬНІ ОБ'ЄКТИ, ЩО ЗАЗНАЛИ ПОШКОДЖЕНЬ УНАСЛІДОК БОЙОВИХ ДІЙ	12
3. ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОБСТРІЛИ ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ	16

Українська Гельсінська Спілка з прав людини продовжує документувати злочини РФ проти України

За жовтень 2023 року кількість епізодів зросла на **1796** і становить **36281** з початку повномасштабного вторгнення. Майже четверта частина з них – **8830** пов'язані із людськими втратами чи порушеннями прав цивільного населення.

ЦЯ ПУБЛІКАЦІЯ є узагальненням інформації, про ймовірно скоєні міжнародні злочини повномасштабної російсько-української війни на території України, зібраної партнерськими організаціями та регіональними громадськими приймальнями УГСПЛ у рамках глобальної ініціативи «Трибунал для путіна» та завдяки підтримці американського народу, наданій через Агентство США з міжнародного розвитку (USAID) в рамках Програми «Права людини в дії», яка виконується Українською Гельсінською спілкою з прав людини.

Точкою відліку для збору інформації є 24 лютого 2022 року – день повномасштабного воєнного вторгнення Російської Федерації (далі – РФ) на територію України, з наступною фіксацією даних до 24 жовтня 2023 року.

У жовтні інформацію отримано з 12 регіонів України: Дніпропетровської, Донецької, Житомирської, Запорізької, Кіровоградської, Луганської, Львівської, Миколаївської, Одеської, Сумської, Херсонської та Чернігівської областей.

До узагальненої інформації також увійшли дані, зібрані в попередні періоди нашими документаторами у Вінницькій, Закарпатській, Полтавській, Рівненській, Харківській, Хмельницькій та Черкаській областях.

Інформація в цій публікації є приблизною, спирається на зібрані нами дані та постійно уточнюється по мірі виявлення епізодів, в тому числі тих, що відбувалися раніше.

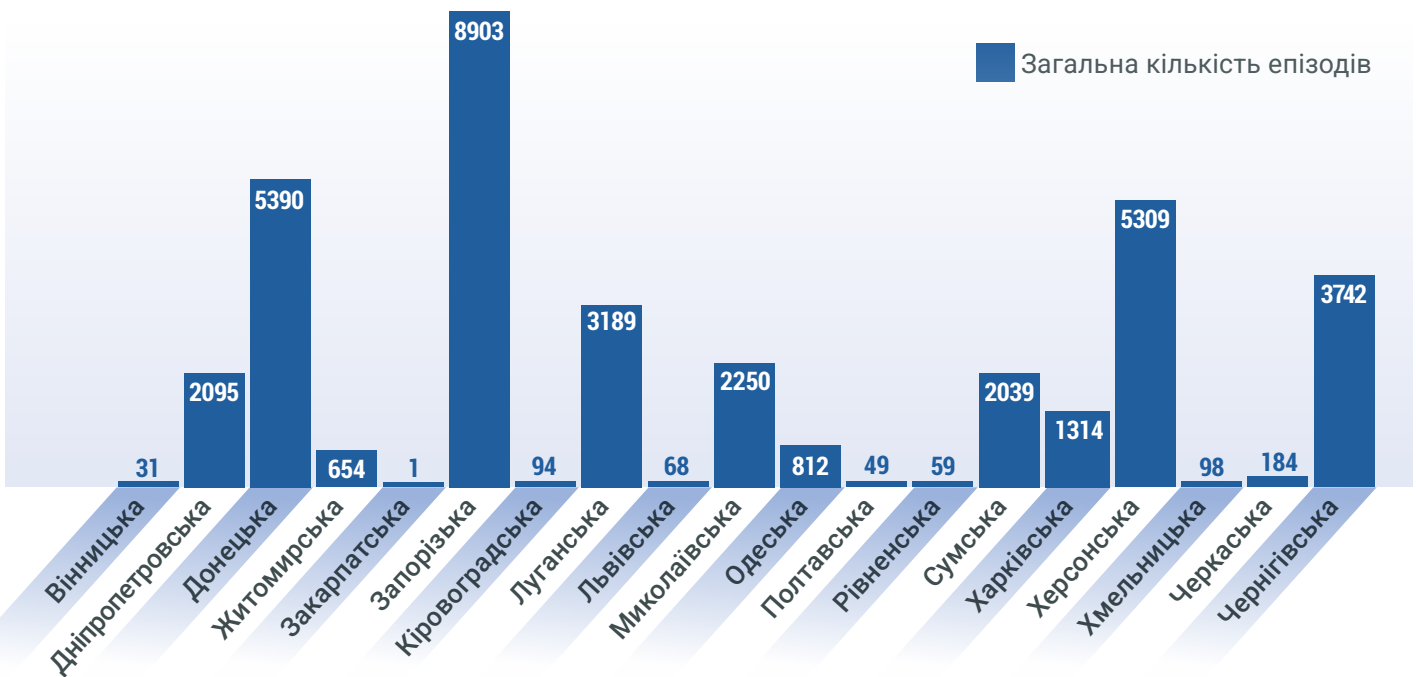
Зібрана інформація ілюструє фіксацію епізодів, пов'язаних із:

- **людськими** втратами та жертвами серед цивільного населення та інших порушень прав цивільних осіб, у тому числі зникнення та незаконне затримання;
- **пошкодженням** унаслідок бойових дій житлових об'єктів та об'єктів цивільної інфраструктури;
- **подіями**, що сталися через артобстріли, авіаудари, застосування касетних засобів ураження чи стрілецької зброї тощо;
- **подіями**, пов'язаними із взяттям заручників, катуванням (тортурами), нелюдським поводженням, використанням цивільного населення як щита, захоплення цивільних будівель, напади на склади гуманітарної допомоги, гуманітарні конвої чи коридори та іншими.

Упродовж жовтня 2023 року документатори УГСПЛ зафіксували та внесли до бази даних 1796 епізодів і тепер загальна кількість становить 36281 епізодів від повномасштабного вторгнення РФ в Україну.

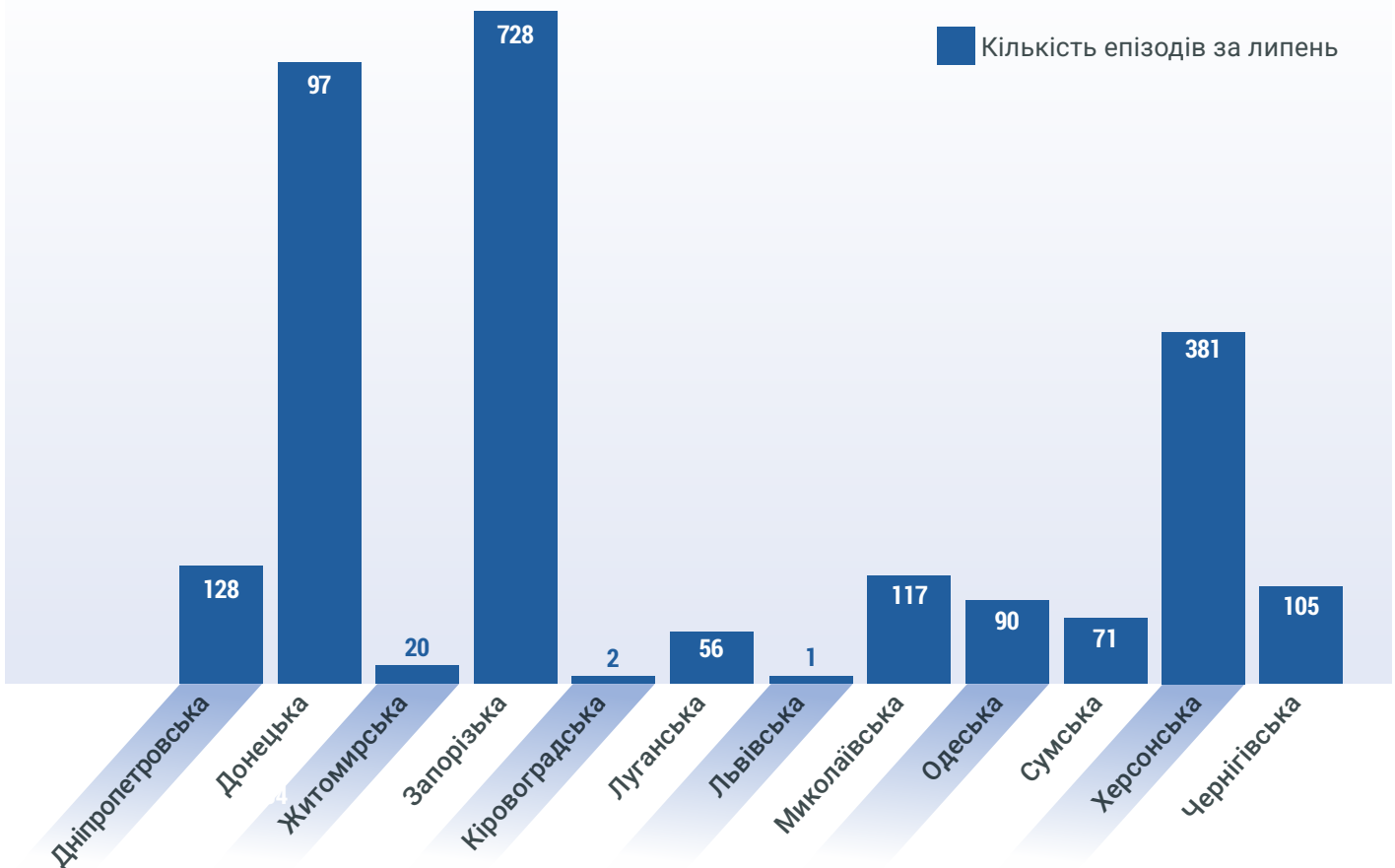
Загалом з початку повномасштабного вторгнення **найбільше зафіксовано** епізодів у Запорізькій (**8903**), Донецькій (**5390**), Херсонській (**5309**) та Чернігівській (**3742**) областях України.

Інформація щодо кількості епізодів у розрізі областей (увесь період)

У жовтні дані про кількість епізодів показали найбільший їх приріст у Запорізькій (+728), Херсонській (+381), Дніпропетровській (+128), Миколаївській (+117), Чернігівській (+105) та Донецькій (+97) областях. Нижче наведений графік про кількість епізодів у розрізі жовтня.

Інформація щодо кількості епізодів у розрізі областей (ЖОВТЕНЬ)

1.

ІНФОРМАЦІЯ ПРО ЖЕРТВИ СЕРЕД ЦИВІЛЬНОГО НАСЕЛЕННЯ

Упродовж жовтня 2023 року постраждали **535 цивільних осіб**. Нагадаємо, що у вересні документаторами зафіксовано **768** постраждалих серед цивільного населення.

Інформація про кількість постраждалих серед цивільного населення (ЖОВТЕНЬ)

У жовтні найбільша кількість випадків по цих видах злочинів нами зафіксована у Донецькій (192) Херсонській (189), Запорізькій (39), Миколаївській (33), Луганській (31) та Дніпропетровській (21) областях, що здебільшого збігається із ситуацією у вересні.

Загалом втрати чи порушення прав серед цивільного населення складають майже чверть від усіх епізодів (**36281**) і становлять **8830** (24,3%) епізоди за досліджуваний період з 24 лютого 2022 року.

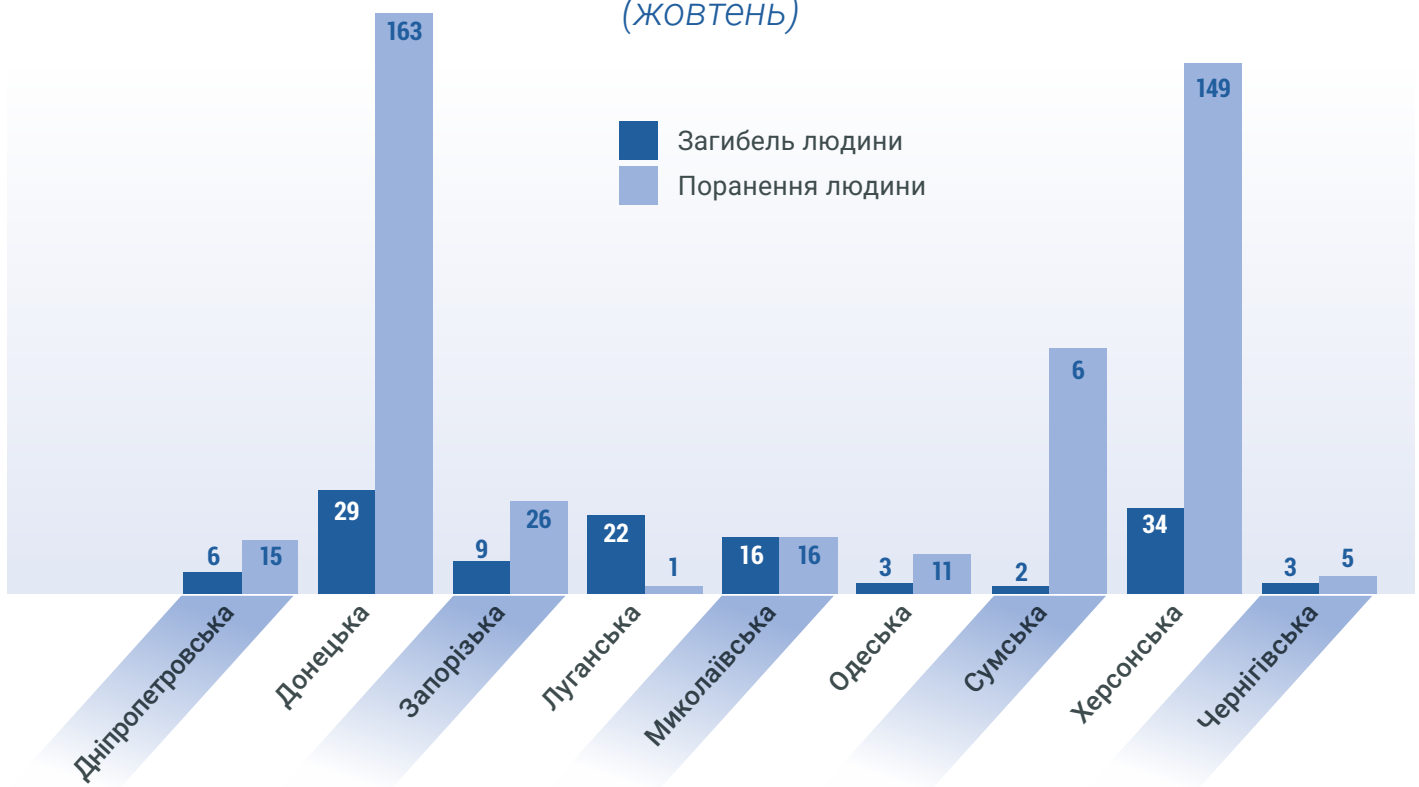
Лише за спостереженнями документаторів УГСПЛ у досліджуваних регіонах встановлено, що **від дій російської армії постраждало 20017 цивільних осіб**. За цей період зафіксовано: загибель людини – 5146, поранення – 10258, зникнення – 1764, порушення інших прав – 2835. Найбільше випадків задокументовано у Донецькій області - стосовно 5409 осіб та Херсонській області – 2885 осіб.

1.1.

Інформація про загиблих та поранених серед цивільного населення

Агресія РФ проти України продовжує відбирати життя та здоров'я у наших громадян. **У жовтні 2023 року кількість поранених становить 392, загиблих – 124**, у той час як у вересні було зафіксовано 428 поранених та 225 загиблих відповідно. Найбільша чисельність загиблих та поранених задокументована у Донецькій (29 загиблих, 163 поранених), Херсонській (34 загиблих, 149 поранених), Луганській (22 загиблих, 1 поранених), Миколаївській (16 загиблих, 16 поранених), Запорізькій (9 загиблих, 26 поранених) областях.

Інформація щодо кількості загиблих та поранених у розрізі областей (ЖОВТЕНЬ)

Нижче наведені деякі приклади подій, які задокументували наші документатори, що трапилися упродовж жовтня 2023 року та призвели до масової загибелі чи поранення цивільних осіб.

5 жовтня 2023 року близько 09:30 збройними силами РФ здійснено артилерійський обстріл центру м Херсона. Під прицільний вогонь потрапили житлові будинки, а також нежитлові приміщення.

¹ Джерело: Херсонська обласна прокуратура <https://t.me/phogovua/2402> ГУНП у Херсонській області <https://t.me/khersonpolice/2943>

Унаслідок ворожого обстрілу загинуло двоє цивільних людей – чоловік і жінка, які перебували на вулиці.

Джерело: <https://t.me/khersonskaODA/10888>

12 жовтня росіяни обстріляли одразу декілька населених пунктів Донецької області: м.Авдіївку – осколкові поранення отримали 58-річний чоловік та 61-річна жінка; с.Багатир Волноваського району – в результаті ракетного удару загинув 11-річний хлопчик, його 6-річний брат дістав поранення тулуба. Їхню 31-річну матір ушпиталили із множинними рваними ранами; с.Галицинівку Покровського району – поранені чоловік 32-х та жінка 62-х років; с.Гірник – від влучань російських боєприпасів загинула 44-річна жінка, її 24-річний зять дістав травми.

Джерело: <http://surl.li/mhkfu>

16 жовтня о 14:30 окупанти вдарили “Градами” по селу Первомайське, що в Очеретинській громаді Донецької області. Внаслідок обстрілу загинули двоє місцевих мешканців.¹

У ніч проти **18 жовтня** лише у часовому проміжку з 01:33 по 01:48 у Запоріжжі російські військові завдали шість ракетних ударів. Одна з ракет влучила в житловий будинок, що в середмісті. П'ятеро людей загинули, п'ятеро – дістали поранення. Пошкоджень зазнали: близько 30 багатоповерхівок, 11 приватних будинків, два навчальних та два медзаклади. Також двома іншими ракетами російські війська поцілили по території промислових об'єктів, ще однією – по приватному домоволодінню. Вибуховою хвилею та уламками пошкоджено будинок та господарські споруди.

Джерело: <https://suspilne.media/596533-naslidki-masovanogo-raketnogo-obstrilu-zaporizha-so-vidomo-2/>

¹ Джерела: <http://surl.li/mhkwd>

Наші дані свідчать про те, що **найчастіше люди страждають внаслідок авіа-, ракетних, мінометних та артилерійських обстрілів**, а також через різні вибухові пристрої. Таким чином, загинуло щонайменше 5146 осіб та поранено 10258 осіб.

Від початку повномасштабного вторгнення та станом на 24 жовтня 2023 року в досліджуваних регіонах найбільшу чисельність загиблих було зафіксовано в Донецькій (1818), Херсонській (658) та Луганській (622) областях, а поранених – Донецькій (3432), Херсонській (1390) та Запорізькій (1121).

1.2.

Інформація про зникнення людей, незаконне позбавлення волі та привласнення майна цивільних осіб/цивільних об'єктів

У жовтні цього року наші документатори **зафіксували інформацію про зникнення 8 людини** (у вересні - 21). Зокрема, в Херсонській (6) та Запорізькій (2) областях.

Загалом за весь досліджуваний період з 24 лютого 2022 року інформація про зникнення людей надходила із Херсонської (566), Запорізької (555), Луганської (311), Миколаївської (160), Донецької (95), Чернігівської (46), Сумської (20), Харківської (10) та Полтавської (1) областей.

Упродовж останнього місяця також зафіксували 1 випадок незаконного позбавлення волі людини (Херсонська область).

Також зафіксовано **23 випадки привласнення майна цивільних осіб чи цивільних об'єктів** (Сумська – 17, Миколаївська – 3, Луганська – 2, Запорізька - 1), здійснених російськими військовими. У той час як у вересні 2023 року зафіксовано було 30 таких випадків.

Наразі в базі даних обліковано загалом 2181 епізод, що стосуються незаконного позбавлення волі та привласнення майна цивільних осіб – 530 та 1651 відповідно.

2.

ІНФОРМАЦІЯ ПРО ЖИТЛОВІ БУДИНКИ ТА ЦИВІЛЬНІ ОБ'ЄКТИ, ЩО ЗАЗНАЛИ ПОШКОДЖЕНЬ УНАСЛІДОК БОЙОВИХ ДІЙ

Внаслідок атак, яким піддаються міста та села України з боку військових країни-агресорки, зазнають руйнувань та пошкоджень житлові будинки та інші цивільні об'єкти.

Обстріли цивільної інфраструктури фіксуються у населених пунктах як прифронтових територій, так і в більш віддалених від лінії зіткнення регіонах України.

У жовтні 2023 року нами зафіксовано пошкодження 2425 об'єктів житлово-побутового призначення (у вересні - 2107, серпні - 2262, липні – 2134), що є найбільшим показником за останні чотири місяці.

Будівлі житлово-побутового призначення (ЖОВТЕНЬ)

Ось деякі з випадків, що трапилися за останній місяць:

12 жовтня 2023 року агресор під ранок атакував з важкої артилерії м.Нікополь та Марганецьку громаду Дніпропетровської області. Було пошкоджено 2 приватні будинки. Вдень війська РФ продовжили обстріл району з важкої артилерії, а також вдарили дроном-камікадзе. У Нікополі пошкоджено 2 готелі, багатоповерхівку, 9 приватних будинків, 5 господарських споруд, гараж, газопроводи, ЛЕП. У Марганецькій громаді пошкоджено 5 будинків, газогони та електромережі.

Джерело: <https://dp.npu.gov.ua/news/znov-pid-vohnem-armii-okupativ-pravookhorontsi-vstanovliuiut-naslidky-ataky-nikopolshchyny>

19 жовтня 2023 року росіяни обстрілювали село Костобобрів Семенівської громади Чернігівської області, де пошкодили приватні господарські будівлі.

Джерело: <https://suspilne.media/597929-zrujnuvali-oselu-ta-poskodili-avto-miscevih-ziteliv-rosijska-armia-obstrilala-novgorod-siversinu-na-prikordoni>

22 жовтня близько 21:50 російські військові обстріляли з авіації село Іванівка Дар'ївської громади Херсонського району. Внаслідок обстрілу у зруйнованому приватному будинку загинули чоловік і жінка.

Джерело: <https://t.me/phogovua/2773>

Уночі **17 жовтня 2023 року** російські військові черговий раз атакували місто Одесу. З кримського мису Чауда було спрямовано 6 дронів-камікадзе типу «Shahed-136», які заходили на удар по Одещині з акваторії Чорного моря. Уламки одного зі БПЛА впали на Чорноморський яхт-клуб в Одесі, де зруйновано будівлю школи вітрильного спорту та ангар зберігання майна, пошкоджено цивільні приватні катери та яхти.

Джерело: https://t.me/SJTF_Odes/1565

Джерело: https://t.me/SJTF_Odes/1565

За даними наших документаторів з **24 лютого 2022 року** внаслідок переважно ракетних ударів лише в досліджуваних регіонах було зруйновано/пошкоджено щонайменше **65722 цивільних об'єктів**, серед яких будівлі житлово-побутового призначення (46482), об'єкти підприємницької діяльності та комерційно-виробничого призначення (5171), будівлі закладів освіти (1462), будівлі медичних закладів (437), будівлі державних установ (614).

Аналіз ситуації показує, що напади на цивільні об'єкти з боку збройних сил РФ значно зростають. Лише **за жовтень цей показник збільшився на 3065 епізоди** у досліджуваних регіонах.

Загалом же за останні півроку (у період з травня по жовтень 2023 року) зафіксована документаторами УГСПЛ **кількість нападів на об'єкти цивільної інфраструктури збільшилась на 17999 епізодів**.

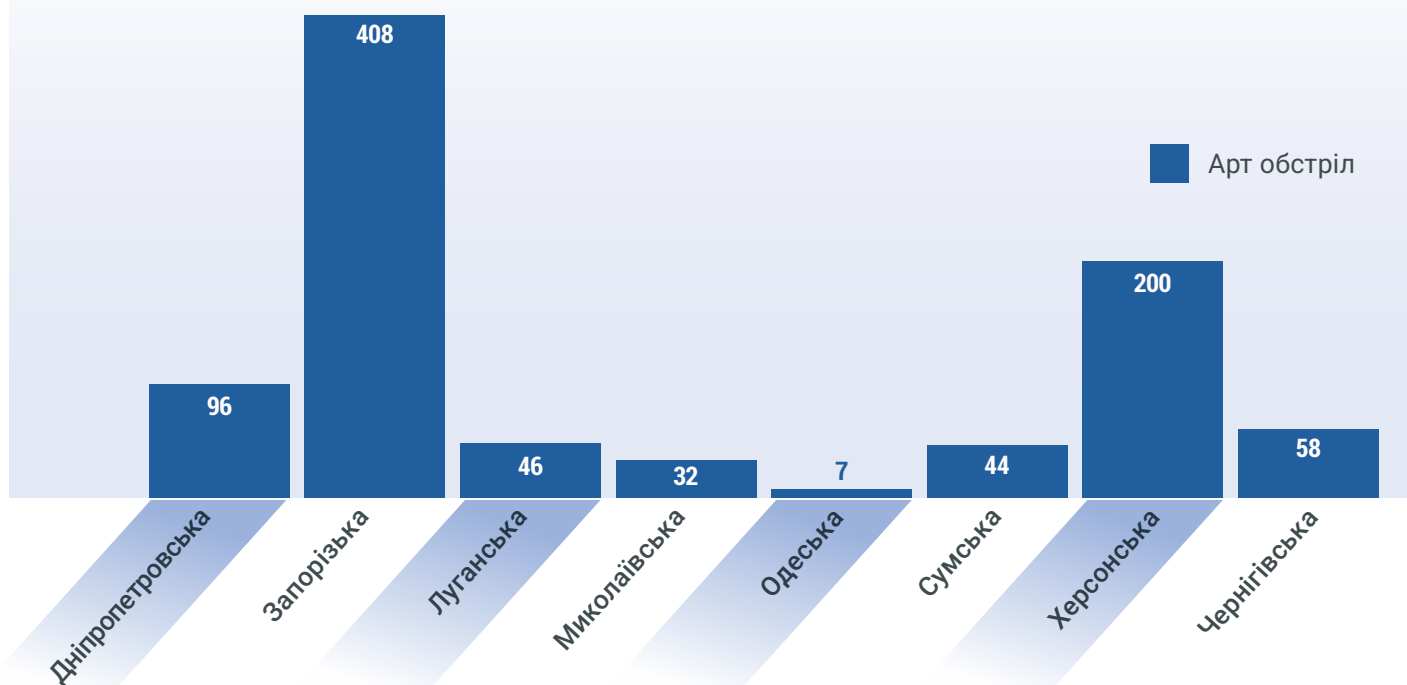
3.

ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОБСТРИЛИ ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ

У жовтні 2023 року **документатори УГСПЛ зафіксували дещо зменшення обстрілів із артилерії з боку російських військових** в регіонах, де здійснюється спостереження - 902 епізоди (у вересні - 1651).

Найбільше від цього виду озброєння постраждали Запорізька, Херсонська та Дніпропетровська області.

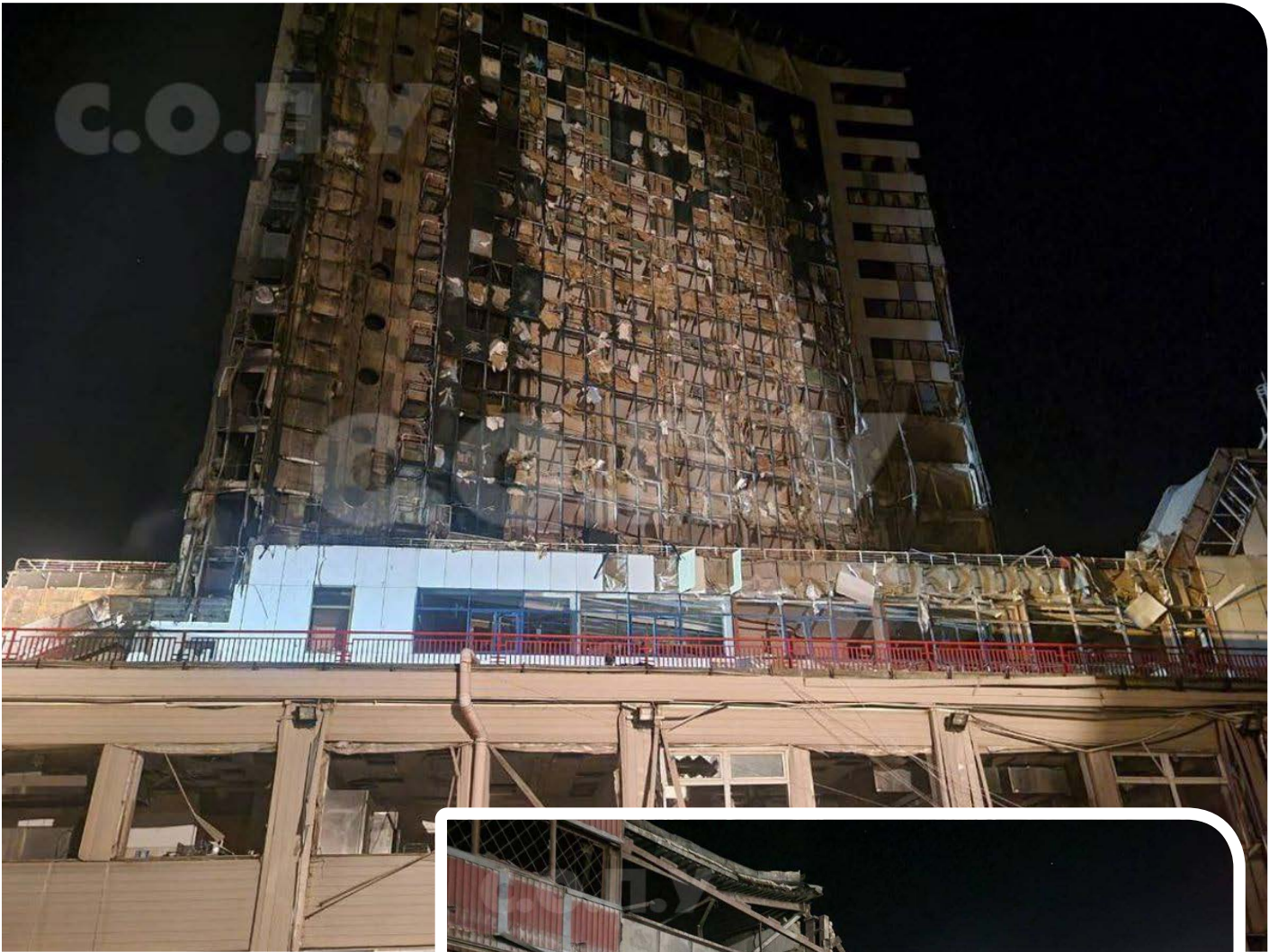
Інформація щодо арт. обстрілів (ЖОВТЕНЬ)

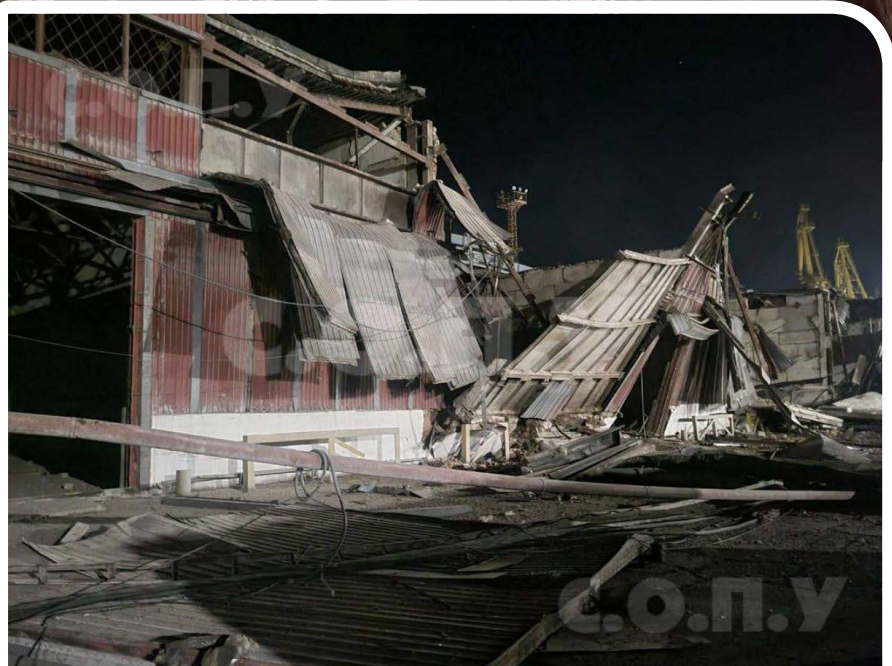
Утім продовжуються обстріли території України також з інших видів озброєння.

Так, у ніч на **25 вересня 2023 року** здійснено російську масовану повітряну атаку на Одеську область. Російські військові **спрямували** по Одещині 19 ударних дронів типу «Shahed-136/131» та 2 надзвукові ракети «Онікс». Також було застосовано 12 «Калібрів» із складними траєкторіями руху різними областями. Для атаки з моря додатково до надводного ракетносія був залучений підводний човен з новоросійської бухти. Внаслідок обстрілу, в місті Одесі пошкоджені зазнали об'єкти припортової інфраструктури, зерносховища, складські приміщення приватного підприємства та кілька приватних домоволодінь у передмісті. Суттєві руйнування отримали одеський морський вокзал та непрацюючий поряд готель «Кемпінські - Одеса». У будівлі готелю, який не працює вже кілька років, спалахнула пожежа.

Джерело: https://t.me/SJTF_Odes/1015

02 жовтня у м.Нікополі Дніпропетровської області ворог поцілив артилерією по домівках містян, значних руйнувань зазнала одна з гімназій міста. Правоохоронці зафіксували пошкодження дванадцяти приватних будинків, шести господарчих споруд, з них одну повністю зруйновано, легкового автомобіля, сонячних панелей. У будівлях снарядами потрощено цегляні стіни та огорожа, провалився дах та стеля, вилетіли шибки.

Джерело: <https://www.056.ua/news/3669187/sogodni-vid-atak-agresora-poterpali-tri-rajoni-dnipropetrovsini-situacia-v-regioni-stantom-na-vecir>

6 жовтня 2023 року збройні сили рф знову атакували дронами припортову та прикордонну інфраструктуру Подунав'я. Внаслідок атаки, пошкоджено зерносховища, адміністративні будівлі та вантажний автотранспорт (вигоріло 9 вантажівок). Внаслідок цієї російської атаки знову зупинив роботу поромний пункт пропуску «Орлівка» (Одеська область), повідомила Державна прикордонна служба України.

ОДЕСЬКА
ОБЛАСНА
ПРОКУРАТУРА

Джерело: https://od.gov.ua/ua/news.html?_m=publications&_c=view&_t=rec&id=343933

За наслідками артудару **7 жовтня 2023 року** по с. **Біленьке** Запорізької області загинула жінка 46 років і 71-річний чоловік. Також 30-річний чоловік та 35-річна жінка дістали поранення, їх доставили до лікарні. **Десять** будинків пошкоджено, з них три — зруйновані повністю.

Джерело: <https://suspilne.media/588933-armia-rf-atakuvala-bilenke-zaporizkogo-rajonu-e-zagibla-ta-poranimi/>, <https://suspilne.media/589007-divom-ucilili-ziteli-sela-bilenke-zaporizkogo-rajonu-pro-naslidki-rankovogo-rosijskogo-obstrilu/>

11 жовтня 2023 року військові армії РФ здійснили ракетний удар по селу [Привітне](#) Запорізького району. Вибуховою хвилею та уламками пошкоджено приватний будинок із подальшим займанням. Унаслідок обстрілу загинула 74-річна жінка.

Джерело: <https://zp.npu.gov.ua/news/148-vorozhykh-udariv-po-terytorii-zaporizkoi-oblasti-politsiia-zibrala-dokazy-zlochyniv-viisk-rf>

13 жовтня під потужними російськими обстрілами перебувала Авдіївка, що на Донеччині. Росіяни завдали по місту 10 авіаударів, гатили з артилерії і танків. Снаряди вщент зруйнували два багатоквартирні будинки та магазин.

Джерело: <http://surl.li/mhkol>

Загалом за даними, які вже задокументовані в нашій базі **за період з 24 лютого 2022 року по 24 жовтня 2023 року**, збройними силами РФ по території України **артилерійські обстріли використовувались 23628 разів та ракетні удари у 2919 випадках.**

Українська Гельсінська спілка з прав людини висловлює подяку усім партнерським організаціям та експертам, залученим для роботи у громадських приймальнях за надання допомоги у фіксації ймовірних злочинів, що скоються на території України через збройну агресію РФ.

Ми і надалі продовжуємо фіксувати усі порушення правил та звичаїв війни, порушення прав людини з боку агресора.

Погляди та інтерпретації, представлені у цій публікації, не обов'язково відображають погляди USAID, Уряду США. Відповідальність за вміст публікації несуть виключно автори та УГСПЛ.

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

УКРАЇНЬКА
ГЕЛЬСІНЬСКА
СПІЛКА З ПРАВ
ЛЮДИНИ